

AFKONDIGINGSBLAD BONAIRE

Griffie ER Bonaire	
Ingek.:	SEP 02 2014
Volgnummer:	ER 2014-0663
Griffier:	Uitv.:

EILANDBESLUIT, HOUDENDE ALGEMENE MAATREGELEN van **13 AUG 2014** no. 1
 ter uitvoering van artikel 5, tweede lid van de Monumentenverordening Bonaire (Eilandsbesluit aanwijzing beschermde monumenten);

HET BESTUURSCOLLEGE VAN HET OPENBAAR LICHAAM BONAIRE,

Overwegende:

dat diverse panden worden aangewezen als beschermd monument conform de Monumentenverordening Bonaire;
 dat het derhalve wenselijk is om bij eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen, nadere regels te stellen met betrekking tot de aanwijzing tot beschermd monument en de daarbij te hanteren criteria voor de vaststelling van de monumentale waarden;

Gelezen:

het advies van 23 juli 2012 van de afdeling juridisch algemene zaken van de directie bedrijfsvoering en ondersteuning en de afdeling beleid en projecten van de directie ruimte en ontwikkeling.

Gelet op;

artikel 5, tweede lid van de Monumentenverordening Bonaire (AB 2010, no. 16);

HEEFT BESLOTEN

vast te stellen het navolgende eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen:

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. eilandsverordening: Monumentenverordening Bonaire
- b. criteria: maatstaven waaraan een monument voldoet om op grond daarvan te worden aangewezen tot beschermd monument als bedoeld in artikel 5, van de eilandsverordening.

Artikel 2

1. Bij de aanwijzing als bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de eilandsverordening wordt aan een of meer van de volgende criteria voldaan:
  - a. een cultuurhistorische waarde, waarbij een monument geassocieerd wordt met een specifieke periode in de geschiedenis of bouwgeschiedenis van Bonaire, dan wel dat de locatie van het monument een sociaal-culturele of archeologische waarde heeft of bepaalde tradities van Bonaire vertegenwoordigt;
  - b. een architectonische waarde, waarbij een bepaalde specifieke architectonische stilistische stijl tot uiting wordt gebracht, bijvoorbeeld door bijzonderheid van een detaillering, de mate van oorspronkelijkheid, de ornamentiek en de kunstwaarden daarvan, dan wel de wijze van bouwen en het materiaalgebruik die typerend zijn voor een bepaalde periode;
  - c. een ensemblewaarde, indien een monument op een markante locatie is gesitueerd of onderdeel uitmaakt van een typische stedelijke of landschappelijke structuur;
  - d. een unieke waarde, de zeldzaamheid van een monument of het feit dat meerdere van hetzelfde type monument verloren zijn gegaan;
  - e. de gaafheid, waarbij de bouwtechnische staat van een gebouw en de eventuele wijzigingen die in de loop der tijden aan een pand zijn aangebracht, een rol spelen.
2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing bij de aanwijzing van een beschermd stads- of dorpsgezicht als bedoeld in artikel 17, eerste lid en bij de aanwijzing van een beschermd gebied als bedoeld in artikel 20, eerste lid van de eilandsverordening.

Artikel 3

1. De aanwijzing van een beschermd monument behelst:
  - a. de vermelding van de locatie en het type monument;
  - b. beschrijving van het monument waaruit de monumentale waarde van het monument blijkt.
2. De beschrijving, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, bevat in ieder geval een of meer van de volgende elementen:
  - a. een beschrijving van de kenmerken van het monument of de te beschermen onderdelen daarvan die het behouden waard zijn;
  - b. de motivering waarom een monument in het algemeen belang wordt aangewezen als beschermd monument;
  - c. de algemene architectonische en karakteristieke verschijningsvormen;
  - d. de historische situering van het monument;
  - e. de interne structuur en indeling alsmede het functionele karakter van het monument;
  - f. een monumentenkaart met kadastrale aanduiding, waarop het perceel in kaart is gebracht welke gebouwen of delen van gebouwen en welke delen van het bijbehorende monument uit oogpunt van het behoud van monumenten beschermd moeten worden.

Artikel 4

Dit eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen, treedt in werking met ingang van de achtste dag na afkondiging.

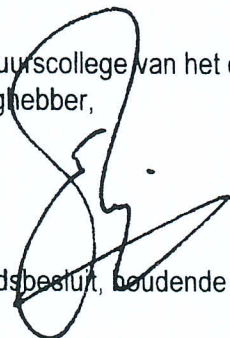
Artikel 5

Dit besluit wordt aangehaald als: Eilandsbesluit aanwijzing beschermende monumenten.

Aldus vastgesteld op de datum van dit eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen, en getekend op

13 AUG 2014

Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire,
de gezaghebber,

de secretaris,

Dit eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen, is door mij afgekondigd op:

13 AUG 2014

de gezaghebber,

Toelichting bij het Eilandsbesluit aanwijzing beschermde monumenten

Ingevolge artikel 5, tweede lid van de Monumentenverordening Bonaire (AB 2010, no 16) dient een eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen, te worden vastgesteld ten behoeve van de criteria voor de aanwijzing van te beschermen monumenten. Deze criteria dienen toegepast te worden door de afdeling die belast is met de beleidsadvisering inzake monumentenzorg en door de monumentenraad.

Het te volgen beleid is neergelegd in het Monumentenplan Bonaire met bijbehorend addendum inzake archeologische sites op Bonaire. Dit plan met addendum is op 4 december 2009 vastgesteld door de eilandsraad. Doelstelling van dit beleid is het behoud en herstel van zoveel mogelijk cultuurhistorisch waardevolle objecten en stedenbouwkundige structuren dmv van het aanwijzen van panden/objecten tot beschermd monument.

Middels een gezamenlijk advies (dd 10 oktober 2011) van de afdeling Beleid en Projecten van de directie Ruimte en Ontwikkeling en de afdeling Juridisch Algemene Zaken van de directie Bedrijfsvoering en Ondersteuning, is op 12 en 13 april 2012 een aantal panden aangewezen tot beschermd monument. Het betrof voornamelijk panden (opgenomen in het Monumentenplan Bonaire) die, in 1986, door PLAN'D2 geïnteriseerd zijn, aan een selectieprocedure zijn onderworpen. In 2009 heeft de eilandsraad de inventarisatie alsnog vastgesteld.

Bij de aanwijzing zijn, conform artikel 5, tweede lid de volgende criteria gehanteerd:

- a. cultuurhistorische waarden
- b. architectonische waarden
- c. ensemble waarden
- d. unieke waarde en
- e. de gaafheid.

Artikelsgewijs

Artikel 1

Ten aanzien van de definitie van het begrip selectiecriteria zij opgemerkt dat het louter voldoen aan een of meer van de in artikel 2 vermelde selectiecriteria niet betekent dat de aanwijzing tot beschermd monument plaatsvindt. Aan het bestuurscollege is een beoordelingsruimte gelaten om te bepalen of een bepaald monument op grond van de criteria daadwerkelijk voor een aanwijzing tot beschermd monument in aanmerking komt. Een belangenafweging dient aldus plaats te vinden op grond waarvan al dan niet een monument tot een beschermd monument wordt aangewezen. Er dient op grond van het algemeen belang te worden bepaald of het behoud van een monument wenselijk is.

Artikel 2

Behalve de voorwaarde, bedoeld in artikel 1, onderdeel f, sub 1, van de Monumentenverordening Bonaire, dat een monument tenminste vijftig jaar geleden vervaardigd is, dient een monument aan een van de criteria te voldoen om aangewezen te kunnen worden als beschermd monument.

De criteria kunnen van toepassing kunnen zijn op monumenten die roerende zaken zijn. Dit valt immers af te leiden uit de definitie van monumenten in artikel 1, onderdeel f, sub 1 van de Monumentenverordening Bonaire. Met name de criteria, die vermeld staan in artikel 2, eerste lid, de onderdelen a, d en e, van het besluit, kunnen ook betrekking hebben op roerende zaken.

Cultuurhistorische waarde;

- een algemeen volkskundige waarde en/of specifiek cultureel-, sociaal- of religieus historische waarde (waaronder tevens wordt begrepen archeologische vondsten);
- een specifiek verband met een bepaalde historische gebeurtenis;
- een bijzondere betekenis voor de geschiedenis van het bouwen of de techniek.

Bepaalde aspecten en periodes uit de geschiedenis van Bonaire worden gereflecteerd door verschillende monumenten die betrekking hebben op het leven en werken van de mensen uit een bepaalde periode. De slavenverblijven zijn het toonbeeld van gevangenschap en de koloniale periode, de kerken een toonbeeld van het religieuze leven en het Bestuurskantoor en de Passangrahan zijn exponenten van de politieke en bestuurlijke structuur van Bonaire. Indien het aan te wijzen monument een archeologische zaak betreft dient ook beoordeeld te worden of deze zaak een cultuurhistorische waarde heeft met betrekking tot de mens, de natuur en geologie.

Architectonische waarde;

De architectonische waarde van te beschermen monumenten kan tot uitdrukking komen in een of meer van de volgende aspecten:

- hoge mate van oorspronkelijkheid van het ontwerp;
- gaafheid van detaillering en/of ornamentiek;
- betekenis vanwege materiaalgebruik;
- betekenis vanwege inrichtingselementen in het interieur;
- aanwezigheid en kwaliteit van belangrijke bijbehorende opstallen, hekwerken, (tuin)aanleg en dergelijke.

Ensemblewaarde:

De samenhang van een object met de omgeving of met andere objecten als onderdeel van een groter geheel is hierbij van cultuurhistorisch, architectonisch en stedenbouwkundig belang.

Van grote stedenbouwkundige waarde voor Kralendijk is de structuur van de Kaya Grandi, het Wilhelminaplein en het Julianaplein. Voor Rincon is dat de structuur rond de Plasa Commerce. De gebouwen om deze pleinen hebben extra waarde doordat ze samen een historisch geheel vormen. Voor het behoud van de stedenbouwkundige waarde zijn de meer eenvoudige gebouwen vaak van essentieel belang. Daarnaast drukken deze eenvoudige gebouwen vaak gezamenlijk een beeldbepalend stempel op het karakter van een stad of wijk. Deze stedenbouwkundige waarde kan, indien het meerdere gebouwen in een stad betreft, worden uitgedrukt in een ensemblewaarde, oftewel een gezamenlijke waarde.

Unieke waarde;

Monumenten kunnen zich onderscheiden door hun zeldzaamheid, die tot uitdrukking kan komen in de uniciteit van het monument of omdat meerdere van het type verloren zijn gegaan, waardoor het monument zeldzaam geworden is. Het Bestuurskantoor is een voorbeeld van een gebouw met een unieke waarde (de enige kas di hala met een verdieping op het eiland).

Gaafheid;

De bouwtechnische staat van een gebouw en de eventuele wijzigingen die in de loop der tijden aan een pand zijn aangebracht, spelen een rol.

Artikel 3

In artikel 3, tweede lid, wordt bepaald welke elementen onderdeel uitmaken van een beschrijving van een monument. Het is de bedoeling dat de omschrijving van de monumentale waarde een duidelijk beeld schetst van een te beschermen monument of de te beschermen onderdelen van het monument. In onderdeel f van het tweede lid wordt geregeld dat een monumentenkaart met kadastrale aanduiding deel uitmaakt van de beschrijving, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a. Een monumentenkaart maakt onderdeel uit van de kadastrale kaart. Betreft het monumenten die archeologische onroerende zaken zijn, dan dient dit uitdrukkelijk op de monumentenkaart te worden aangegeven.